

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1156

B.A./B.Sc. 3rd Semester

WOMEN EMPOWERMENT

(Women Empowerment : Broad Issues)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—There are **two** sections to this question paper – Section A and Section B. Attempt any **EIGHT** questions out of **TEN** from Section A (answer in **100-150** words). Each question carries **2** marks. Attempt **SIX** questions out of **EIGHT** from Section B by taking at least **ONE** question from each Unit. Each question carries **14** marks.

SECTION—A

1. What is the difference between matriarchy and matrilineal ?
2. Define Gender.
3. Give examples of the role of NGO in Women Rights.
4. Explain the meaning of the term Gender.
5. What is the relationship between Patriarchy and Khap Panchayats ?
6. Define sexual harassment.

7. How does patriarchy defeat the 73rd Amendment Act ?
8. What is the role of commissions for gender equality at the local level ?
9. Discuss two legislations that protect the girl child.
10. Discuss the role of para-legal bodies in gender equality.

8×2=16

SECTION—B

UNIT—I

1. What is women empowerment ? Critically examine the steps taken for women empowerment through education in India. Give examples.
2. What measures have been taken for women empowerment through Panchayati Raj in India. Give examples.

UNIT—II

3. What are the steps taken towards gender equality in India in the past two decades ? What problems does India face in the struggle for gender equality ?
4. Examine the role of women empowerment policies and social change in India. What are the challenges ?

UNIT—III

5. Explain the contribution by women in pre-independent India to bring gender equality in India.
6. Discuss the social movements that have challenged patriarchy in India after independence.

UNIT—IV

7. What are the key features and initiatives to protect women's rights to property ? Explain in detail and discuss the problems.
8. What legislations and initiatives have been passed and implemented by Government of India to provide married women with rights and dignity ? Discuss. $6 \times 14 = 84$

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ। ਭਾਗ ਓ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਹਰੇਕ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ) ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਅ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਮਾਤਰਸੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?
2. ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
3. ਵੁਮੈਨ ਰਾਈਟਸ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
4. ਲਿੰਗ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
5. ਪਿਤਰਸੱਤਾ ਅਤੇ ਖਾਪ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ?

6. ਜਿਨਸੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
7. 73ਵੇਂ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਿਤਰਸੱਤਾ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ?
8. ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿੰਗ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
9. ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦੋ ਵਿਧਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
10. ਲਿੰਗਕ-ਸਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ-ਲੀਗਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

8×2=16

ਭਾਗ—ਅ

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਰਾਹੀਂ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ ? ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ ?
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਕ ਸਮਾਨਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
6. ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਿੱਤਰਸੱਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਵਿਵਾਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $6 \times 14 = 84$

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਭਾਗ ਕ ਤਥਾ ਭਾਗ ਖ। ਭਾਗ ਕ ਮੇਂ ਦਿਏ 10 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਮੇਂ ਸੇ ਕੋਓਂ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਪ੍ਰਤਯੇਕ 100-150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੇਂ) ਕਰੋਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਖ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਯੂਨਿਟ ਮੇਂ ਸੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਨਤੇ ਹੁਏ ਦਿਏ ਗਏ 8 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਮੇਂ ਸੇ 6 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਸਾਤ੍ਰਿਸ਼ਯਾ (Matriarchy) ਔਰ ਸਾਤ੍ਰਿਕੁਲੀਯ (matrilineal) ਕੇ ਭੀਚ ਕਯਾ ਅੰਤਰ ਹੈ ?
2. ਲਿੰਗ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋਂ।

3. महिला अधिकारों में एन.जी.ओ. की भूमिका के उदाहरण दें।
4. लिंग शब्द के अर्थ की व्याख्या करें।
5. पितृसत्ता और खाप पंचायत के बीच क्या संबंध हैं ?
6. यौन उत्पीड़न को परिभाषित करें।
7. 73वें संशोधन अधिनियम को पितृसत्ता ने कैसे पराजित किया है ?
8. स्थानीय स्तर पर लैंगिक समानता के लिए कमीशनों की भूमिका क्या है ?
9. लड़कियों की रक्षा करने वाले दो कानूनों पर चर्चा करें।
10. लैंगिक समानता में पैरा-लीगल निकायों की भूमिका पर चर्चा करें।

8×2=16

भाग—ख

यूनिट—I

1. महिला सशक्तिकरण क्या है ? भारत में शिक्षा में माध्यम से महिला सशक्तिकरण के लिए उठाए गए कदमों का आलोचनात्मक परीक्षण करें। उदाहरण दीजिए।
2. भारत में पंचायती राज के माध्यम से महिला सशक्तिकरण के लिए क्या उपाय किए गए हैं ? उदाहरण दो।

यूनिट—II

3. पिछले दो दशकों में भारत में लिंग समानता की दिशा में क्या कदम उठाए गए हैं ? लिंग समानता के लिए संघर्ष में भारत के सम्मुख कौनसी समस्याएं हैं ?
4. भारत में महिला सशक्तिकरण नीतियों और सामाजिक परिवर्तन की भूमिका का परीक्षण करें। चुनौतियां क्या हैं ?

यूनिट-III

5. भारत में लिंग समानता लाने के लिए पूर्व स्वतंत्र भारत में महिलाओं द्वारा दिए योगदान की व्याख्या करें।
6. आजादी के बाद भारत में पितृसत्ता को चुनौती देने वाले सामाजिक आंदोलनों पर चर्चा करें।

यूनिट-IV

7. संपत्ति के महिलाओं के अधिकारों की रक्षा के लिए प्रमुख विशेषताएं और पहलें क्या हैं ? विस्तार से व्याख्या करें और समस्याओं पर चर्चा करें।
8. विवाहित महिलाओं को अधिकार और गरिमा प्रदान करने के लिए भारत सरकार द्वारा किस कानून और पहलों को पारित किया गया है ? चर्चा करें।

6×14=84